

Sygn. akt VU 48/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant p.o. stażysty Ewelina Hrynczyszyn

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie sprawy z wniosku K. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o rentę socjalną

na skutek odwołania K. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT.

z dnia 13 listopada 2013 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznając wnioskodawczyni K. J. prawo do renty socjalnej na okres od 13 września 2013 roku do dnia 12 września 2016 roku

Sygn. akt VU 48/14

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 13 listopada 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił K. J. prawa do renty socjalnej.

K. J. złożyła w dniu 19 grudnia 2013 roku odwołanie od powyższej decyzji, domagając się jej zmiany i przyznanie jej prawa do renty socjalnej .

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. J. urodziła się w dniu (...). Wnioskodawczyni ukończyła gimnazjum w dniu 25 czerwca 2010 roku. Po jej ukończeniu uczęszczała do (...) Szkoły Zawodowej nr (...) w zawodzie kucharza, którą ukończyła w dniu 14 czerwca 2013 roku.

(dowód:, świadectwo ukończenia gimnazjum k. 4 akt ZUS, świadectwo ukończenia szkoły zawodowej k. 6 akt ZUS, zaświadczenie k. 5 akt ZUS)

W dniu 13 września 2013 roku K. J. wystąpiła z wnioskiem o prawo do renty socjalnej.

(dowód: wniosek o prawo do renty socjalnej k.1- akt ZUS)

Orzeczeniem z dnia 7 października 2013 roku Lekarz Orzecznik ZUS po zapoznaniu się z opinią specjalistyczną lekarza konsultanta – psychologa w oparciu o rozpoznane u wnioskodawczyni schorzenie w postaci: upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim, nie uznał K. J. za całkowicie niezdolną do pracy.

(dowód: orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 7 października 2013 r. k. 11 akt ZUS wraz z dokumentacją lekarską)

W wyniku sprzeciwu wniesionego przez wnioskodawczynię od powyższego orzeczenia sprawa została skierowana do Komisji Lekarskiej ZUS, która orzeczeniem z dnia 7 listopada 2013 roku po rozpoznaniu lekkiego upośledzenia umysłowego z zaburzeniami zachowania wydała orzeczenie zgodne z opinią lekarza orzecznika ZUS.

(dowód: orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 7 listopada 2013 roku k. 17 akt ZUS wraz z dokumentacją lekarską – teczka)

Aktualnie u wnioskodawczyni występuje upośledzenie umysłowe umiarkowane z zaburzeniami emocji i zachowania. Z powodu schorzenia psychiatrycznego wnioskodawczyni jest całkowicie niezdolna do pracy na okres 3 lat od daty złożenia wniosku o rentę socjalną. Całkowita niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 18 roku życia.

(dowód: opinia łączna biegłej psycholog J. Ś. i biegłej psychiatri A. R. (1) k. 14-15verte, opinia uzupełniająca biegłej psychiatri A. R. (1) k. 32-33, opinia biegłej psycholog M. P. k. 59-60, opinia biegłego psychiatri J. B. k. 57-58)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył, co następuje:

Odwołanie jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003 r., nr 135, poz. 1268) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- przed ukończeniem 18 roku życia;
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia;
- w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Osobie, która spełnia warunki określone w art. 4 ust. 1 cytowanej ustawy, przysługuje renta socjalna stała – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała lub renta socjalna okresowa – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Przepis art. 5 powołanej ustawy nakazuje przy tym, aby ustalenie całkowitej niezdolności do pracy następowało na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227).

Stosownie do treści art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS za niezdolną do pracy uważa się osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się po pierwsze stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji oraz po drugie możliwości wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1). Całkowita niezdolność do pracy występuje, gdy osoba utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (art. 12 ust. 1 i 2), z tym iż zachowanie zdolności do pracy w warunkach

określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych nie stanowi przeszkody w orzeczeniu całkowitej niezdolności do pracy (art. 13 ust. 4).

W świetle wskazanych przepisów całkowicie niezdolną do pracy jest zatem osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy na normalnym rynku pracy, przyczyną tej utraty jest naruszenie sprawności organizmu i nie rokuje, że po przekwalifikowaniu odzyska zdolność do pracy.

W przedmiotowej sprawie w celu ustalenia, czy pełnoletnia wnioskodawczyni jest całkowicie niezdolna do pracy, a jeśli tak, to kiedy powstało naruszenie sprawności organizmu powodujące tą niezdolność, Sąd dopuścił dowód z opinii dwóch biegłych psychiatrów: A. R. (1) i J. B. oraz z opinii dwóch psychologów: J. Ś. (2) i M. P., biegłych właściwych ze względu na występujące u niej schorzenia.

Biegli po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną wnioskodawczyni, jak również po przeprowadzeniu jej osobistego badania zgodnie rozpoznali u niej upośledzenie umysłowe umiarkowane z zaburzeniami emocji i zachowania, które czyni ją całkowicie niezdolną do pracy na okres trzech lat od daty złożenia wniosku o rentę socjalną tj. od dnia 13 września 2013r. Biegli nie mieli także jakichkolwiek wątpliwości, że upośledzenie umysłowe istnieje u wnioskodawczyni od dzieciństwa, z tym że początkowo miało charakter lekki, a od maja 2013r., co potwierdza, ma charakter umiarkowany. O umiarkowanym stopniu upośledzenia umysłowego wnioskodawczyni -zdaniem biegłych - świadczy uzyskany przez nią w maju 2013r. wynik badania ilorazu inteligencji testem psychometrycznym Wechslera wykonany w PZP na poziomie II-52 oraz zaburzenia zachowania.

Organ rentowy zakwestionował, aby wnioskodawczyni była upośledzona w stopniu umiarkowanym powołując się w tym zakresie wyłącznie na wynik badania psychologicznego z dnia 2 października 2013r. przeprowadzonego tym samym testem Wechslera przez psychologa konsultanta ZUS wynoszący II-62, który świadczy li tylko o upośledzeniu lekkim, co nie daje podstaw do stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy.

Odnosząc się do tych zarzutów biegła psycholog J. Ś. i psychiatra A. R. wyjaśniły w opinii łącznej, że stosunkowo lepszy wynik badania psychologicznego uzyskany przez wnioskodawczynię w październiku 2013r. (II-62), od tego uzyskanego w badaniu z dnia 10 maja 2013r. (II-52), jest prawdopodobnie wynikiem zbyt krótkiego odstępu czasowego między kolejnymi badaniami testem W., co zafałszowało wynik testu sporządzony przez psychologa konsultanta ZUS w październiku 2013r. Ze względu na efekt uczenia się – biegłe stwierdziły - że nie jest zalecane zbyt częste wykonywanie badań poziomu inteligencji. Częste badania poziomu inteligencji wpływa na zwiększenie odsetka błędnych określeń poziomu sprawności funkcji poznawczych. W opinii uzupełniającej biegła A. R. (1) wskazała, że literatura - w celu uniknięcia efektu uczenia się - zleca zachowanie 2-letniego okresu odstępu pomiędzy badaniami z użyciem tego samego testu. Tymczasem wnioskodawczyni była badana tym samym testem w odstępie zaledwie 5 miesięcy.

Dlatego też biegła psycholog J. Ś. (2) odstąpiła od przeprowadzania badania skalą WAIS. Biegła wskazała, że wnioskodawczyni była badana tą metodą w odstępie kilkumiesięcznym, a od ostatniego badania minęło zaledwie kilka miesięcy, co czyni bezprzedmiotowym przeprowadzenie ponownego badania testem Wechslera. Wynik testu nie będzie bowiem odzwierciedlał w sposób prawidłowy rzeczywistych funkcji poznawczych wnioskodawczyni, występuje bowiem bardzo wysokie prawdopodobieństwo zafałszowania wyników. W ocenie biegłej taki sposób posługiwania się testem jest sprzeczny z zasadami jego stosowania. Z tych względów biegła J. Ś. (2) podjęła próbę dokonania oceny poziomu sprawności funkcji poznawczych wnioskodawczyni testem Ravela. Przeprowadzony test nie nadawał się jednak do oceny, bowiem wnioskodawczyni niechętnie współpracowała, wypełniała arkusz bez dostatecznej uwagi – „na chybił-trafił” i w konsekwencji uzyskała zerowy centyl.

Dodatkowo biegłe zauważyły, że wyliczane w przeprowadzanych testach psychometrycznych ilorazy inteligencji (II-52 i II-62) kształtują się w dolnej granicy upośledzenia umysłowego lekkiego lub jako upośledzenie umysłowe umiarkowane, przy czym część lekarzy leczących rozpoznaje upośledzenie umysłowe lekkie/umiarkowane. Ponadto biegłe zwróciły również uwagę, że u wnioskodawczyni od kilku lat – jak wynika z orzeczenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w K. od 2007 , a co potwierdza dalej Opinia z Publicznego Gimnazjum w B. – występują istotne

zaburzenia sfery emocjonalno-popędowej, które od 2001 roku wymagają leczenia farmakologicznego. Podsumowując biegłe stwierdziły, że aktualna wydolność intelektualna K. J. oraz występujące u niej zaburzenia sfery popędowo-emocjonalnej oraz niska kompetencja społeczna, pozwalają uznać ją za całkowicie niezdolną do pracy na okres trzech lat, gdyż istnieją szanse na poprawę funkcjonowania intelektualnego po farmakologicznym opanowaniu zaburzeń czynnościowych. Biegłe podniosły ponadto, że po tym okresie wnioskodawczyni winna zostać poddana badaniu kolejnemu psychologicznemu, które zweryfikowałoby realny poziom jej sprawności intelektualnej.

W opinii uzupełniającej biegła A. R. (1) wskazała, że za stwierdzeniem całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawczyni przemawia nie tylko upośledzenie umysłowe, ale przede wszystkim wyraźne zaburzenia zachowania. Zaburzenia te występują w postaci wyraźniej drażliwości, labilności emocjonalnej, zaburzonej kontroli impulsów, która przejawia się zachowaniami agresywnymi i suicydalnymi. Tło organiczne tych zaburzeń podkreśliła nawet psycholog ZUS i dała temu wyraz w sformułowaniu: „Dysharmonia w rozwoju procesów poznawczych na podłożu organicznych uszkodzeń CUN. Prawdopodobne organiczne zaburzenia osobowości- co według starej nomenklatury odpowiada charakteropatii . Z powodu charakteropatii opiniowana wymaga stosowania leczenia” . Biegła zauważyła, że lekarz leczący co prawda zaznacza, że w ostatnim czasie uzyskano względneuspokojenie i większe dostosowanie, lecz w ocenie psychiatryczno- psychologicznej zaburzenia zachowania nadal są istotnie nasilone.

Poza tym, jak podała biegła, wykazane deficyty poznawcze w postaci upośledzenia umiejętności społecznych, zaradności osobistej, samostanowienia i dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo powodują, że wnioskodawczyni nie jest zdolna do pełnienia ról społecznych przypisanych dla wieku, a więc świadczenia pracy. Biegła podkreśliła, że testowe wyliczenie ilorazu inteligencji jest dopiero połową danych potrzebnych do oceny stopnia upośledzenia, drugą połowę stanowi właśnie poziom funkcjonowania społecznego.

Kolejny opiniujący w sprawie biegły psycholog M. P. po przeprowadzeniu badania psychologicznego wnioskodawczyni w warunkach ambulatoryjnych w poradni Zdrowia Psychicznego w R. w oparciu o wywiad kliniczny, wywiad od matki, rozmowę kierowaną, obserwację zachowania oraz badanie psychometryczne – wykonane testem WAIS-R (PL) (mając na uwadze, że od poprzedniego badania minął rok), stwierdziła że poziom rozwoju funkcji umysłowych leżących u podłoża myślenia słowno-pojęciowego kształtuje się w granicach upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim (II-59), natomiast poziom rozwoju funkcji umysłowych leżących u podłoża myślenia konkretno-obrazowego kształtuje się w granicach upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym (II poniżej 45). Oceniając globalnie sprawność intelektualną wnioskodawczyni biegła psycholog stwierdziła, że odpowiada ona upośledzeniu umysłowemu w stopniu umiarkowanym – II w skali pełnej 52. Mając na uwadze powyższe wyniki badania oraz analizę dokumentacji medycznej biegła psycholog stwierdziła, że ogólny poziom przystosowania społecznego i rozwoju emocjonalnego oraz sprawności intelektualnej K. J. odpowiada upośledzeniu umysłowemu w stopniu umiarkowanym.

Także kolejny biegły psychiatra J. B. uznał K. J. za całkowicie niezdolną do pracy na okres 3 lat. Biegły podniósł, że K. J. od dzieciństwa wykazuje deficyt intelektu oraz zaburzenia emocji i zachowania, terażniejsze badania psychiatryczne, psychologiczne wykazują zaburzenia zachowania i emocji charakterystyczne dla osoby z deficytem intelektu na poziomie upośledzenia umysłowego umiarkowanego. W przeprowadzonym badaniu psychiatrycznym biegły stwierdził zaburzenia emocji, nastroju, zaburzenia lękowe, znaczne deficyty ról społecznych osobniczych, obniżoną wydolność psychomotoryczną, podatność na zakłócenia z reakcjami adaptacyjnymi. Wszystko to razem, w ocenie biegłego, czyni K. J. całkowicie niezdolną do pracy na okres trzech lat.

Podnoszone przez organ rentowy kolejne zarzuty dotyczące zastosowanych kryteriów diagnostycznych upośledzenia umysłowego, w świetle treści opinii biegłych psychologów i psychiatrów, specjalistów o niekwestionowanym poziomie wiedzy, nie mogą odnieść zamierzonego skutku. Jest to li tylko głośna polemika z prawidłowymi końcowymi wnioskami biegłych.

Sąd podzielając w pełni zgodne i spójne w swej treści opinie wszystkich biegłych stwierdził, że stopień zaawansowania występujących u wnioskodawczyni schorzeń natury psychiatrycznej, które wystąpiło u niej przed ukończeniem 18 roku życia, skutkuje jej całkowitą niezdolnością do pracy. Aktualny stan zdrowia uniemożliwia jej bowiem wykonywanie

jakiegokolwiek pracy. Czasokres niezdolności do pracy wnioskodawczyni Sąd ustalił w oparciu o zgodne opinie biegłych na okres 3 lat od dnia złożenia wniosku o rentę socjlaną.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawczyni spełniła przesłanki z art. 4 ust. 1 powołanej wyżej ustawy i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.